

Analyser af udgifter og takster på det specialiserede socialområde ved KORA

- **Overordnede konklusioner fra KORA-analysen på børneområdet**
- **Vurdering af hvordan kommunerne kan anvende analyserne**
- **Anbefalinger fra KKR Sjælland**

Baggrund for analysen

K17 og KKR Sjælland tiltrådte på møder hhv. 27/3-2015 og 21/4-2015 styregruppens forslag til analyser og tidsplan som oplæg til en flerårig aftale i forbindelse med rammeaftalen 2017.

Det blev tiltrådt at der arbejdes videre med følgende fælles effektiviseringsværktøjer som går på tværs af de 17 kommuner i region sjælland:

- 1) Benchmarking på hhv. voksenhandicapområdet og børnehandicap-området.
- 2) Visitation. Analyse af udviklingen i antal brugere og gennemsnitlig tyngde.
- 3) Fælles fokus på belægningsprocenten, fastsættelsen og muligheden for at hæve den.
- 4) Udbud og markedsmodning som bredt effektiviseringsinstrument
- 5) Takster som bredt effektiviseringsinstrument.

De ovenstående økonomiske analyser indgår som fokusområde 5) i Rammeaftale 2016. KORA har udarbejdet analyser af punkt 1), 2) og 5) i analysen.

KORA har udarbejdet følgende fire rapporter og sammenligning på tværs af de 17 kommuner:

1. Udgifter, brugere og enhedsudgifter på det specialiserede voksenområde
2. Udgifter, brugere og enhedsudgifter på det specialiserede børneområde
3. Køb og salg af pladser på det specialiserede socialområde
4. Udvikling i takster på det specialiserede område.

I alle analyser (1-4) er der store variationer på tværs af kommunerne.

Der redegøres nedenfor for hovedkonklusionerne

Overordnede konklusioner fra KORA-analyserne:

2) Det specialiserede børneområde - udgifter, brugere og enhedsudgifter

Overordnet set viser analyserne, at kommunernes udgifter til det specialiserede børneområde pr. 0-22 årig er faldet fra 2010 til 2014. I samme periode er andelen af foranstaltningmodtagere faldet, mens enhedsudgifterne til sociale foranstaltninger er steget blandt kommunerne i Region Sjælland.

Der er færre børn, der modtager en social foranstaltning i kommunerne, end man statistisk skulle forvente ud fra børnenes sociale baggrund.

Udvikling 2010-2014 på børneområdet i kommunerne i Region Sjælland:

- Udgifterne er faldet 4 pct.
- Brugerandel er faldet 5 pct.
- Enhedsudgifter er steget 4 pct.
- De faldende udgifter på børneområdet kan tilsyneladende henføres til faldende "mængde" frem for faldende "pris".

Region Sjællands kommuner i forhold til landsgennemsnittet i 2013/2014:

- Væsentligt højere udgifter pr 0-22-årig: Region Sjælland ligger 17 pct. over landsgennemsnittet
- Brugerandelen er knap 5 pct. over landsgennemsnittet
- Enhedsudgiften er 9 pct. over landsgennemsnittet
- Tages der højde for socioøkonomiske faktorer, må kommunerne i Region Sjælland statistisk forventes at have 17 pct. flere foranstaltningmodtagere end landsgennemsnittet

– Hvis der korrigeres for socioøkonomiske faktorer, har kommunerne i Region Sjælland 10 pct. færre børn i sociale foranstaltninger end man skulle forvente, hvis deres foranstaltningspraksis var landsgennemsnitlig.

3) Køb og salg af pladser på det specialiserede socialområde

På *børne-/ungeområdet* viser den regionale benchmarking, at kommunerne brugte en relativ stor del deres samlede anbringelsesudgifter til at købe pladser hos eksterne leverandører. I Region Sjælland er købsandelen 61 pct., hvor den i de øvrige regioner er mellem 48 pct. og 63 pct.. Den større samlede købsandel dækker bl.a. over et relativt højt niveau af køb hos private leverandører (36 pct.).

Børneområdet:

- Der har været et gennemsnitligt fald på 5 procentpoint i eksterne køb af pladser fra 2010 til 2014
- Indtægterne fra salg af anbringelsespladser er væsentligt højere end i kommunerne i de øvrige regioner, opgjort pr. 0-22-årige
- Kommunerne har haft et gennemsnitligt fald i salgsindtægterne 2010-2014 på 36 pct., mod 34 pct. på landsplan.

4) Udvikling i takster på det specialiserede område

Økonomigruppen gør opmærksom på, at der er en vis usikkerhed forbundet med datagrundlaget, men mindst usikkerhed om tallene for udviklingen 2010-2014.

Analysen viser, at gennemsnitstaksten i botilbud er faldet med 4 pct. fra 2010 til 2014. Gennemsnitstaksten i dagtilbud er steget med 2 pct. fra 2010 til 2014, og gennemsnitstaksten i tilbud til socialt udsatte er steget med 41 pct. fra 2010 til 2014. Fra 2010 til 2014 er gennemsnitstaksten i døgninstitutioner faldet med 9 pct. og gennemsnitstaksten i særlige dagtilbud er faldet med 7 pct.

Vurdering af hvordan kommunerne kan anvende analyserne

Analyserne stiller data, som kommunerne ikke tidligere har haft til rådighed. Data som kan bruges af hver enkelt kommune. Analyserne giver mulighed for at de enkelte kommuner – kan overvåge udviklingen over tid forudsat at datagrundlaget opdateres årligt, og dermed kan danne grundlag for ledelsesinformation.

Analyserne afdækker betydelige forskelle fra kommune til kommune. Hver kommune må benytte analysen til at iværksætte/videreføre netop de udviklingstiltag, som gør deres respektive praksis i visitation og effektivitet i tilbuddene mere "konkurrencedygtig" (sikrer et fortsat bedre forhold mellem kvalitet og pris).

Analysen som den enkelte kommune kan lave – eksemplificeret ved Roskilde

- Ligger kommunen højt/lavt på forskellige parametre?
- Er der grund til bekymring?

Analysen giver mulighed for, at den enkelte kommune kan komme lidt dybere ned i forklaringer på udgiftsniveauet. Der kan således gives en antydning af, om det er pris eller mængde, der forklarer niveauet.

Som eksempel kan ses på Roskilde kommune på voksenområdet (delanalyse 1-2):

1. Analysen viser, at kommunen samlet set ligger under gennemsnit i udgift pr. indbygger (tabel 3.4)
2. Der er afvigelse i tilbudssammensætning i forhold til gennemsnit, men det siger ikke i sig selv noget om udgiftsniveauet (tabel 3.5)
3. Udgiften over tid har været faldende samlet set (tabel 3.6)

4. Kommunen har relativt flere brugere end gennemsnittet (tabel 4.1 og tabel 4.4). Det lave udgiftsniveau kan således ikke umiddelbart forklares med, at der er færre brugere på tilbuddene
5. Kommunen har flere brugere i almene boliger end gennemsnittet (tabel 4.2), men det forklarer i sig selv ikke forskellen
6. Antallet af brugere er steget i perioden – dog forbehold for datavaliditet (tabel 4.3)
7. Kommunen har lavere enhedsudgifter på botilbud end gennemsnittet (tabel 5.1)
8. Enhedsudgifterne er faldet fra 2010 til 2014 (tabel 5.2)

Sammenfatning: Det lave udgiftsniveau må overvejende henføres til effektivitet i drift/køb af pladser og løbende forbedringer heraf.

Hver enkelt kommune kan med afsæt i ovennævnte gennemføre samme øvelse som Roskilde.

Styrings- og effektiviseringsværktøjer for de enkelte kommuner: "De 3 håndtag"

Hvad kan der handles på hvis kommunerne ligger med et højt niveau:

(Høje) Gennemsnitsudgifter:

- Takst /belægningsprocent
- Visitationspraksis
- Serviceniveau

(Høj) Brugerandel:

- Visitationspraksis
- Forebyggelse

(Høje) Enhedsudgifter:

- Takst /belægningsprocent
- Visitationspraksis

Anbefalinger fra KKR Sjælland

KKR Sjælland tiltrådte 13/6-2015 en bredere flerårig strategi i forhold til at arbejde med styring af takst- og udgiftsudvikling og herunder at:

1. Der gennemføres en nærmere takstanalyse på målgruppeniveau
2. "Takstinstrumentet" i form af henstilling over for sælgerkommunerne om given procent takstreduktion ikke anvendes i 2017, men at KKR Sjælland i stedet opfordrer alle kommuner til at sikre et målrettet arbejde for konstant driftsoptimering med den hensigt at reducere taksterne på de takstbelagte institutioner og stram udgiftsstyring generelt, herunder ved køb hos private udbydere
3. Der sker en opfølgning på dette en gang om året. Den nærmere form for dette forelægges KKR Sjælland i september måned 2016
4. KKR Sjælland besluttede, at datagrundlaget fremover opdateres en gang om året og danner grundlag for løbende, fælles ledelsesinformation.

KKR Sjælland anbefaler kommunerne, at der i en flerårig periode fra 2017-2020:

1. Gennemføres nærmere analyser af takster pr. målgrupper frem for på kommuneniveau med

henblik på at få mere relevant viden om takstudviklingen og sammenhængen mellem pris, indhold og kvalitet end tidligere takstanalyser har givet mulighed for. Det foreslås, at der igangsættes analyser for følgende mulige bud på målgrupper (autister, udviklingshæmmede, sindslidende, senhjerneskedede, fysisk handicappede, hjemløse, voldsramte kvinder, alkoholmisbrugere, stofmisbrugere, idet det vil blive afklaret nærmere på administrativt niveau).

2. Samarbejdes om effektiviseringstiltag i en fortsat analyse/vidensdelingsproces suppleret med årlige redegørelser fra de enkelte kommuner til KKR (fællesskabet) om, hvad den enkelte kommune har gjort for at bidrage til en effektiv udvikling på det samlede udgiftsområde.

3. Gennemføres en løbende, kritisk refleksion i hver kommune med afsæt i analyserne og spørgsmål fra KORA med det formål, at den enkelte kommune anvender resultaterne til at optimere deres egen drift.

4. Fortsættes med markedsafprøvning/konkurrenceudsættelse som et spor til sikring af en effektiv prissætning for ydelserne, og i forlængelse heraf at de enkelte kommuner generelt fremmer effektfokus og gennemsigtighed ved at opstille klare krav og effektmål, når der købes ydelser hos eksterne leverandører.

Indstilling:

Det indstilles:

- At kommunerne tager orienteringen til efterretning og drøfter den videre proces

Bilag:

- Sammenfattende notat til kommunerne om KORA-analysen på børneområdet
- Rapport 2: Udgifter, brugere og enhedsudgifter på det specialiserede børneområde
- Rapport 3: Køb og salg af pladser på det specialiserede socialområde
- Rapport 4: Udvikling i takster på det specialiserede område.